
ساسانیان و اعراب

دیپلماسی ایران و بیزانس در شبه جزیره عربستان
در قرن ششم میلادی

مهناز بابایی

ترجمه متن سریانی
سجاد امیری باوندپور

امارات مروارید

پایانی، مهناز -	سروشاسه:
ساسانیان و اعراب: دیپلماسی و بیزانس در شبهجزیره عربستان در قرن ششم میلادی / مهناز پایانی	عنوان و نام پدیدآور:
تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۸۸	مشخصات نشر:
۱۳۶ ص: مصور	مشخصات ظاهری:
۹۷۸-۹۶۴-۱۹۱-۷۹۵-۳	شابک:
فیبا	و ضمیمه فهرستنویسی:
کتابنامه: ۱۲۰	یادداشت:
دیپلماسی ایران و بیزانس در شبهجزیره عربستان در قرن ششم میلادی	عنوان دیگر:
ایران - تاریخ - ساسانیان، ۶۵۱-۲۲۶ م. - سیاست و حکومت	موضوع:
Iran - History - Sassanids, 226-651 - Politics and government	موضوع:
ایران - روابط خارجی - بیزانس، امپراتوری	موضوع:
Iran - Foreign relations - Byzantine Empire	موضوع:
بیزانس، امپراتوری - روابط خارجی - ایران	موضوع:
Byzantine Empire - Foreign relations - Iran	موضوع:
ایران، روابط خارجی - عربستان - تاریخ	موضوع:
Iran - Foreign relations - Arabian Peninsula - History	موضوع:
عربستان - روابط خارجی - ایران - تاریخ	موضوع:
Arabian Peninsula - Foreign relations - Iran - History	موضوع:
امیری باوندبور، سجاد	شناسه افزوده:
DSR ۴۴	ردیفندی کیگره:
۹۵۵/۰۳	ردیفندی دیوینی:
۵۸۲۰۷۴۱	شماره کابشناسی ملی:

اُسْمَارَاتْ مُرْوارِدِ

تهران، خیابان انقلاب، رو به روی دانشگاه تهران، پلاک ۱۱۸۸ / ص. پ. ۱۶۵۴ - ۱۳۱۴۵
دفتر: ۸۶۶ - ۶۶۴۰۰۸۶ - ۶۶۴۱۴۰۴۶ - ۶۶۴۸۴۰۲۷ فاکس: ۶۶۴۸۴۶۱۲ - ۶۶۴۶۷۸۴۸ فروشگاه:

<https://instagram.com/morvaridpub> - <https://telegram.me/morvaridpub>

تحفیف و ارسال رایگان: www.morvarid.pub

ساسانیان و اعراب

دیپلماسی ایران و بیزانس در شبهجزیره عربستان

در قرن ششم میلادی

مهناز پایانی

تولید فنی: الناز ایلی

صفحه‌آرایی: تینا حسامی

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۹

چاپخانه: هوران

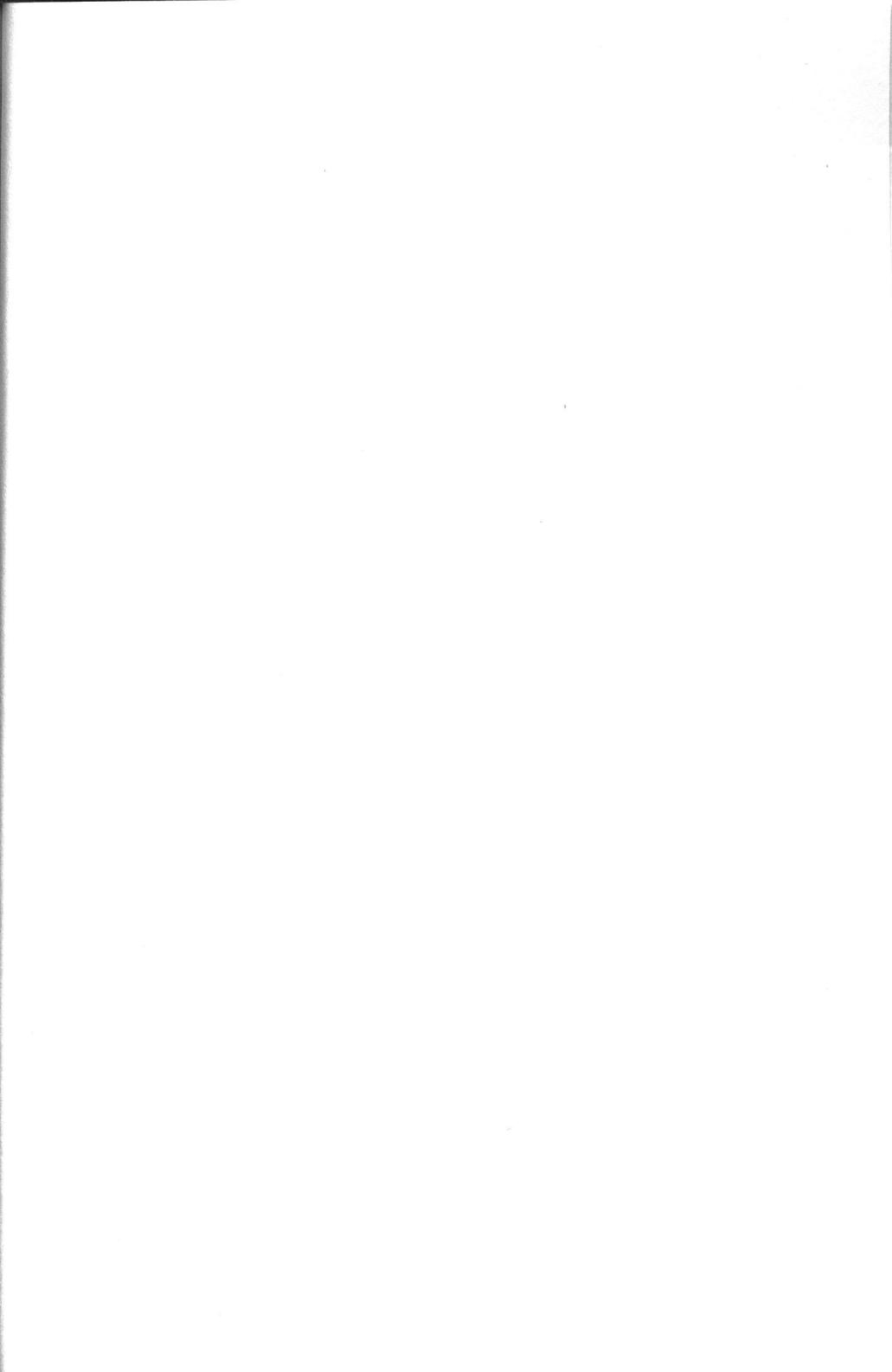
تیراز ۳۳۰

ISBN: 978-964-191-795-3 ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۱-۷۹۵-۳ شابک

تومان ۲۷۰۰۰

فهرست مطالب

۵.....	پیشگفتار
۷.....	فصل اول: مقدمات
۳۱.....	فصل دوم: مدارک اصلی؛ نامه شمعون بیت آرشامی و شهادت نامه حارت
۴۹.....	فصل سوم: شبہ جزیره عربستان در بستر تاریخ اواخر عهد باستان
۶۳.....	فصل چهارم: کشاکش ایران و بیزانس در شبہ جزیره عربستان
۱۰۱.....	پیوست: متن سریانی نامه سریانی شمعون بیت آرشامی در خصوص شهدای نجران
۱۲۰.....	منابع و مأخذ

پیشگفتار

کتاب حاضر در اصل بخشی از نتایج به دست آمده از پژوهش نویسنده این کتاب، در دوره دکتری خود در رشته تاریخ ایران باستان با موضوع روابط دیپلماتیک دولت ساسانی با دولت‌های همسایه خود است.

موضوع کتاب پیش رو بررسی کشاکش‌های دیپلماتیک دولت‌های ساسانی و بیزانس در شبه‌جزیره عربستان طی سده ششم میلادی است. رقابت دیپلماتیک میان این دو قدرت بزرگ جهان اواخر عهد باستان در پاره‌ای از منابع کهن مکتوب و کتبیه‌ای بازتاب یافته اما تاکنون آن‌گونه که باید، مورد توجه قرار نگرفته است. در این پژوهش سعی شده تا از تمام منابع کهنه که برای موضوع مورد بحث حائز مرجعیت هستند، استفاده شود. از جمله این منابع می‌توان به منابع عربی - اسلامی، منابع سریانی، منابع فارسی میانه، منابع یونانی و همچنین کتبیه‌های یافت شده از شبه‌جزیره عربستان اشاره نمود. در کتاب حاضر از یک متن کمتر شناخته شده سریانی، موسوم به نامه شمعون بیت آرشامی درباره شهیدان نجران، استفاده شده است. متن سریانی این نامه که در میانه سده ششم میلادی توسط شمعون، اسقف مسیحیان میافیزیت قلمرو دولت ساسانی، در خصوص کشتار

مسيحيان شهر نجران به دست نيروهای حميری نگاشته شده، حاوي سرخ‌هایی از چگونگی اهمیت روابط دیپلماتیک رومیان و ساسانیان در سده ششم میلادی در قبال شبه‌جزیره عربستان است.

اشارات موجود در این متن در تکمیل با داده‌های به دست آمده از سایر منابع کهن، اساس این پژوهش را تشکیل می‌دهد. هدف اصلی این کتاب نشان دادن اهمیت نقش دیپلماسی دو دولت ساسانی و بیزانس طی سده ششم میلادی در شکل‌دهی به اوضاع سیاسی و دینی شبه‌جزیره عربستان و همچنین تأثیر این رقابت دیپلماتیک در سرنوشت تاریخی عربستان طی قرن هفتم میلادی و برآمدن اسلام است. از آنجایی که چنین موضوعی تاکنون دست‌مایه‌پژوهش‌های بسیار زیادی به زبان فارسی بوده است، در این کتاب به‌شكلی عامدانه سعی بر آن بوده تا از تکرار مكررات پرهیز و از دریچه‌ای دیگر به این موضوع نگریسته شود.

در پایان لازم است از دکتر تورج دریایی (استاد دانشگاه اروین کالیفرنیا) که نظرات سودمندی را در خصوص این کتاب یادآور شدند، سپاسگزاری نمایم.

مهناز بابایی

۱۳۹۹/۱/۱۵